

tigelse er, at forskningsprojektet skal være vurderet og godkendt af den kompetence myndighed. Den fjerde betingelse er, at personen skal informeres om rettigheder og garantier, f.eks. retten til frit at trække sit samtykke tilbage på ethvert tidspunkt. Endelig er det en betingelse, at der er givet et udtrykkeligt skriftligt samtykke.

Art. 17, stk. 1, indeholder særligt skærpende beskyttelsesregler for så vidt angår forsøgspersoner, der er ude af stand til at give samtykke til forskningsprojektet. Som udgangspunkt må sådanne forskningsprojekter kun foretages, hvis resultatet af forskningen indebærer mulighed for at frembringe direkte fordele for personens helbred og under forudsætning af, at forskning af sammenlignelig effektivitet ikke kan udføres på personer, der har evne til at samtykke. I *stk. 2* er der under visse meget udtrykkelige betingelser givet mulighed for, at der kan gennemføres forsøg, som ikke indebærer nogle direkte fordele for forsøgspersonens helbred. Som begrundelse herfor er det anført i den uddybende rapport, at hvis en sådan forskning helt ville være forbudt, ville fremskridt i kampen for at fastholde og forbedre sundheden og bekæmpe sygdomme, der kun rammer børn, sindslidende personer eller personer, der lider af senil demens, blive umulig. Den pågældende gruppe mennesker kan i sidste ende få gavn af denne form for forskning.

Art. 18 angår forskning på fostre in vitro. *Stk. 1* bestemmer, at der skal sikres tilstrækkelig beskyttelse af fostrene, hvis national lov tillader forskning på fostre, mens *stk. 2* forbyder skabelsen af menneskelige fostre med henblik på at anvende dem i forskningsøjemed.

Kapitel 6

Fjernelse af organer og væv fra levende donorer med henblik på transplantation

Organtransplantation er en almindeligt udbredt lægevidenskabelig metode til at hjælpe med at redde, forlænge eller i stor udstrækning lette livet for personer, der lider af visse alvorlige sygdomme. Formålet med dette kapitel er at fastlægge rammerne for beskyttelse af levende donorer i forbindelse med fjernelse af organer (især lever, nyre, lunge, bugspytkirtel) eller væv (for eksempel hud). Bestemmelserne er ikke gældende for blodtransfusioner.

I *art. 19* er det fastsat, at transplantation af organer og væv fra levende donorer alene må finde sted med henblik på behandlingsmæssige fordele for modtageren. Det er endvidere en betingelse, at der ikke findes noget passende organ eller væv fra en afdød person, og at der ikke findes nogen anden behandlingsmæs-

sig metode af tilsvarende effektivitet. Donoren skal give et udtrykkeligt samtykke, enten skriftligt eller over for en officiel instans.

Ifølge oplysninger fra Sundhedsstyrelsen foretages organtransplantationer i Danmark i overensstemmelse med betingelserne i *art. 19*. De overordnede rammer for transplantation fra levende personer er fastsat i § 13 i lov nr. 402 af 13. juni 1990 om ligsyn, obduktion og transplantation m.v.

Art. 20 indeholder regler, der beskytter personer, der er uden evne til at give samtykke til organtransplantation. I princippet er det forbudt at foretage transplantation fra personer, der ikke kan give samtykke, men i *stk. 2* er der åbnet op for transplantation af regenererende væv (væv som gendannes hos donor, f.eks. knoglemarv) fra mindreårige til søskende. Som anført ovenfor i afsnit 2 om Danmarks ratifikation kan knoglemarvstransplantation fra et barn til dets mor eller far i sjældne tilfælde være eneste livreddende behandlingsmulighed. Sundhedsministeriet finder det derfor nødvendigt ved dansk ratifikation af konventionen at tage forbehold for så vidt angår denne bestemmelse.

Konventionen forbyder alle tilfælde af transplantation af ikke-regenererbare organer/væv (organer og væv som ikke gendannes hos donor, f.eks. nyre) fra mindreårige. Dansk praksis er i overensstemmelse hermed.

Kravet om myndighedsgodkendelse i *art. 20, stk. 2, nr. 4*, antages i Danmark for opfyldt, såfremt lovgivningens regler efterleves, jf. særligt lov nr. 402 af 13. juni 1990 om ligsyn, obduktion og transplantation m.v. Der kan endvidere henvises til Sundhedsstyrelsens generelle tilsyn med sundhedsfaglig virksomhed.

Kapitel 7

Forbud mod økonomisk gevinst og bortskaffelse af dele af menneskekroppen

Art. 21 bestemmer, at den menneskelige krop og dens bestanddele ikke som sådan må give anledning til økonomisk gevinst.

I henhold til denne artikel må organer og væv, herunder blod, ikke købes og sælges eller give anledning til økonomisk gevinst for den person, som organerne eller vævet er taget fra, eller for tredjemand, uanset om det drejer sig om en enkeltperson eller en institution som f.eks. et hospital. Imidlertid kan rent tekniske foranstaltninger (prøveudtagelse, tests, pasteurisering, fraktionering, rensning, opbevaring, dyrkning, transport osv.), som udføres på grundlag af sådanne organer eller væv, lovligt give anledning til et rimeligt vederlag.